

ANALIZA

PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O STRANCIMA

Zagreb, 2024.

SADRŽAJ

UVOD.....	1
STANJE NA TRŽIŠTU RADA I DEMOGRAFSKO STANJE U RH.....	5
OCJENA PRIJEDLOGA ZID-a ZAKONA O STRANCIMA.....	8
PRIJEDLOZI ORDO IURISA.....	10

UVOD

Dana 3. listopada 2024. godine Vlada Republike Hrvatske podnijela je Hrvatskom saboru Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima (dalje u tekstu: Prijedlog) kojim Prijedlogom bi se trebalo uskladiti zakonodavstvo RH sa zakonodavstvom Europske unije, odnosno implementirati Direktiva (EU) 2021/1883 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2021. o uvjetima za ulazak i boravak državljana trećih zemalja u svrhu zapošljavanja visokokvalificiranih radnika te stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2009/50/EZ (Direktiva o plavoj karti EU-a).

Navedeno je bilo, uz sveobuhvatno poboljšanje uvjeta zapošljavanja i rada stranih radnika, povod izradi Prijedloga.

Vlada je Prijedlog izradila nakon širih međuresornih konzultacija i razgovora s poslodavcima i sindikatima, a isti je bio na javnom e-savjetovanju od 28. veljače do 14. ožujka 2024. godine.

Prije samog iznošenja najvažnijih stavaka Prijedloga, valja istaknuti nekoliko ključnih definicija i odredbi trenutno važećeg Zakona o strancima (NN, br. 133/20, 114/22 i 151/22, dalje u tekstu: ZOS) kojim se uređuje ulazak, kretanje, boravak i rad stranaca odnosno državljana trećih zemalja u Republici Hrvatskoj.

Državljanin treće zemlje je osoba koja nema državljanstvo države članice Europskog gospodarskog prostora (Europske unije, Kneževine Lihtenštajn, Kraljevine Norveške, Republike Island, dalje u tekstu: EGP-a) ili Švicarske Konfederacije, a ima državljanstvo treće zemlje ili je osoba bez državljanstva, dok je stranac osoba koja nema hrvatsko državljanstvo. Treća zemlja je država koja nije država članica EGP-a niti Švicarska Konfederacija.

Rad državljanima trećih zemalja dozvoljen je na temelju izdane dozvole za boravak i rad ili potvrde o prijavi rada. Takvu dozvolu izdaje Ministarstvo unutarnjih poslova (dalje u tekstu: MUP), odnosno nadležna policijska uprava.

Prije izdavanja dozvole potrebno je provesti test tržišta rada kod Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (dalje u tekstu: HZZ), tj. poslodavac koji želi zaposliti stranog radnika mora provjeriti ima li mogućnost zaposliti domaćeg radnika, prije nego zatraži izdavanje dozvole za stranog radnika. Test tržišta rada nije potrebno provesti u slučajevima kao što su deficitarna zanimanja, produženje dozvole za istog poslodavca i stranog radnika, kod sezonskog zapošljavanja stranih radnika i zapošljavanja visokokvalificiranih radnika (EU plava karta).

Prema trenutno važećem uređenju dozvola vrijedi samo za one poslove i u odnosu na onog poslodavca s kojim je strani radnik sklopio ugovor o radu.

U slučaju promjene zanimanja kod istog poslodavca ili promjene poslodavca, kao i za dodatni posao, potrebno je ishoditi novu dozvolu. Također, u slučaju prestanka radnog odnosa ukida se dozvola.

Predložene izmjene omogućile bi strancima da na temelju pozitivnog mišljenja HZZ-a **promijene zanimanje kod istog poslodavca ako se radi o zapošljavanju u deficitarnom zanimanju ili promijene poslodavca u istom zanimanju za koje je izdana dozvola za boravak i rad, bez ishoda nove dozvole**. Prema tvrdnjama Vlade u najčešćem broju slučajeva pokazalo se da državljani trećih zemalja već imaju novog poslodavca, što zahtijeva provođenje novog postupka izdavanja dozvole.

Osim toga, strani radnici će moći raditi **i dodatni posao za drugog poslodavca**.

Isto tako oni bi mogli biti **nezaposleni do 60 dana**, a ako u tom roku ne nađu novi posao, gube radnu dozvolu (uz prijavu na burzu rada moći će primati novčanu naknadu za nezaposlene).

Za vrijeme važenja dozvole za boravak i rad agencije za zapošljavanje bi mogle ustupati stranog radnika drugim korisnicima u istom zanimanju za koje je izdana dozvola za boravak i rad.

Prijedlogom se predlaže **produžavanje važenja dozvole za boravak i rad** s jedne na tri godine, a dozvole za sezonski rad sa šest na devet mjeseci, dok bi se plava karta EU produljila s dvije na četiri godine i mogla bi se izdavati osobama koje nemaju diplomu kao dokaz kvalifikacije već imaju druge stručne vještine (npr. IT zanimanja) u skladu s Direktivom o plavoj karti EU.

Uvela bi se i zabrana izdavanja dozvole za boravak i rad poslodavcu kojem je pravomoćno izrečena kaznena ili prekršajna sankcija iz područja radnih odnosa, zaštite na radu, socijalnog osiguranja i opće sigurnosti.

Uvjet za zapošljavanje bit će i ostvareni promet u određenom iznosu, podmirena javna davanja te da poslodavac nije na popisu poslodavaca kod kojeg je utvrđeno postojanje neprijavljenog rada prema posebnom propisu.

Hrvatski zavod za zapošljavanje bi prema Prijedlogu provjeravao kompetencije stranih radnika **i u deficitarnim zanimanjima**.

U ugovoru o radu za strance plaća neće smjeti biti manja od plaće koju primaju zaposleni u RH na sličnim radnim mjestima.

Isto tako, uvodi se obveza da će poslodavac morati u zadnjih godinu dana (dosad je bilo šest mjeseci) imati u kontinuitetu **zaposlenog najmanje jednog radnika državljanina Republike Hrvatske, odnosno države članice Europskog gospodarskog prostora ili Švicarske Konfederacije** na neodređeno i puno radno vrijeme na području Republike Hrvatske.

Poslodavci koji žele zaposliti stranog radnika, morat će se voditi omjerom broja zaposlenih domaćih radnika naspram zaposlenih stranih radnika i za deficitarna zanimanja. Kod nedeficitarnih zanimanja taj omjer je 16%, a kod deficitarnih 8%.

Poslodavac koji ima do 50 radnika hrvatskih državljanina, državljanina EGP-a ili Švicarske Konfederacije moći će podnijeti ukupno do 50 zahtjeva za dozvole za boravak i rad, a poslodavac koji zapošljava do 250 radnika hrvatskih državljanina, državljanina EGP-a ili Švicarske Konfederacije moći će podnijeti ukupno 250 zahtjeva za izdavanje dozvola za boravak i rad. Poslodavac koji zapošljava više od 250 radnika hrvatskih državljanina, državljanina EGP-a ili Švicarske Konfederacije neće imati ograničenja u broju podnijetih zahtjeva.

Moguće će biti i izdavanje dozvole za boravak i rad **bez testa tržišta rada ili mišljenja HZZ-a** stranom radniku čiji je poslodavac koji nema pravo poslovnog nastana u državi članici EGP-a sukladno posebnom propisu kojim se uređuje javna nabava sklopio ugovor s naručiteljem iz Republike Hrvatske, te izdavanje dozvole za boravak i rad bez testa tržišta rada ili mišljenja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje stranom radniku čiji poslodavac izvodi radove na obnovi zgrada oštećenih potresom u skladu sa zakonom koji uređuje obnovu zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisачko-moslavačke županije i Karlovačke županije ili izvodi radove u sklopu projekata energetske i sveobuhvatne obnove zgrada sufinancirane sredstvima Europske unije i drugim javnim sredstvima.

Nositelj plave karte EU-a moći će obavljati samostalnu ili profesionalnu djelatnost sukladno uvjetima propisanim posebnim propisima koji uređuju samostalnu ili profesionalnu djelatnost, bez ishođenja dodatne dozvole za boravak i rad ili potvrde o prijavi rada iz ZOS-a.

Predviđeno je i da član obitelji, životni partner ili neformalni životni partner kojem je odobren privremeni boravak u svrhu spajanja obitelji ili životnog partnerstva s nositeljem plave karte EU-a može raditi u Republici Hrvatskoj **bez dozvole za boravak i rad ili potvrde o prijavi rada**, a u dozvolu boravka unijet će se napomena »član obitelji nositelja plave karte EU-a« odnosno »životno partnerstvo s nositeljem plave karte EU-a« i »rad bez dozvole za boravak i rad«.

Zahtjev za izdavanje „plave karte EU-a“ moći će podnijeti i državljanin treće zemlje koji ima odobrenu međunarodnu zaštitu kao i član obitelji državljanina države članice EGP-a, koji sam nije državljanin države članice EGP-a, koji koristi slobodu kretanja kako je uređeno propisom kojim se uređuje status državljanina država članova EGP-a i članova njihovih obitelji.

Prema objašnjenju Vlade, mijenja se i članak 61. ZOS-a kojim je promijenjena duljina trajanja odobrenog privremenog boravka, na način da se privremeni boravak i nadalje odobrava do dvije godine u svrhu spajanja obitelji i životnog partnerstva s hrvatskim državljaninom, a novina je da se odobrava na rok do dvije godine i u slučaju spajanja obitelji ili životnog partnerstva s državljaninom treće zemlje na dugotrajnom ili stalnom boravku, odobrenom azilu ili supsidijarnoj zaštiti sukladno propisu kojim se uređuje međunarodna zaštita; ili državljaninom treće zemlje koji ima odobren privremeni boravak.

Za odobrenje dugotrajnog boravišta državljaninu treće zemlje koji u RH boravi neprekidno pet godina propisan je uvjet poznavanja hrvatskog jezika i latiničnog pisma. Za potrebe računanja neprekidnog trajanja privremenog boravka zbrajaju se razdoblja boravka na području drugih država članica EGP-a.

Propisuje se i mogućnost uračunavanja vremena odobrene privremene zaštite sukladno posebnom propisu kojim se uređuje međunarodna zaštita, u vrijeme potrebno za odobrenje dugotrajnog boravka, ako državljanin treće zemlje u trenutku podnošenja zahtjeva za odobrenje dugotrajnog boravka ima odobren privremeni boravak, azil ili supsidijarnu zaštitu.

Uvodi se dužnost poslodavca da pruži novčano jamstvo (zadužnicu) državi za svakog stranog radnika koji dolaze iz migracijski visoko rizičnih zemalja (viznih zemalja) u iznosu jedne prosječne mjesečne bruto plaće za svakog od njih.

Dodaje se članak na temelju kojeg će **hrvatski iseljenici, članovi obitelji hrvatskih iseljenika, potomci hrvatskih iseljenika ili članovi obitelji potomaka hrvatskih iseljenika regulirati privremeni boravak u svrhu useljavanja i povratka hrvatskog iseljeničtva**, kao i korisnici mjera, programa i projekata koje provodi tijelo državne uprave nadležno za odnose s Hrvatima izvan Republike Hrvatske. Propisano je da navedena kategorija ne mora ispunjavati uvjet osiguranih sredstava i zdravstvenog osiguranja za odobrenje privremenog boravka, te su propisana prava koja se osiguravaju tim osobama (pravo zapošljavanja i samozapošljavanja bez dozvole za boravak i rad odnosno potvrde o prijavi rada, pravo na programe obrazovanja, strukovne izobrazbe, obrazovanje i studiranje). Prema mišljenju Vlade, navedeno će pridonijeti stvaranju pozitivnijeg i poticajnijeg okruženja za povratak i useljavanje hrvatskog iseljeničtva u RH te omogućiti ostvarenje trajne kulture dolazaka svih naraštaja hrvatskog iseljeničtva.

Državljanin trećih zemalja koji su radili kao sezonski radnici mogli bi podnijeti zahtjev za odobrenje privremenog boravka ili dozvole za boravak i rad koji nisu u svrhu sezonskog zapošljavanja, prije isteka dozvole za boravak i rad u svrhu sezonskog zapošljavanja, u kojem slučaju bi mogli ostanuti u Republici Hrvatskoj do izvršnosti odluke o zahtjevu.

Prijedlogom se reguliraju i uvjeti smještaja stranih radnika, u smislu osiguravanja dostojanstvenijih uvjeta života.

Propisuje se veća povezanost državnih tijela i institucija s ciljem olakšanja provođenja kontrole kao i zaštite stranih radnika.

Briše se članak 246., odnosno ovlaštenje Hrvatskog sabora da, na prijedlog Vlade, utvrđuje načela za provedbu sveobuhvatne imigracijske politike za razdoblje od najmanje pet godina jer je nova intencija da sveobuhvatna migracijska politika bude temeljena na Strategiji demografske revitalizacije Republike Hrvatske do 2033. godine koja je šireg obuhvata i pokriva pitanja koja su ključna za budući razvoj Republike Hrvatske.

Vlada u svom Prijedlogu priznaje da su u primjeni važećeg modela izdavanja dozvola za boravak i rad uočeni određeni izazovi u smislu da poslodavci podnose veliki broj zahtjeva nerazmjerno broju zaposlenih hrvatskih državljana i veličini poslovnog subjekta, odnosno više poslodavaca za istog državljanin treće zemlje istovremeno podnose zahtjeve za dozvole za boravak i rad, državljani trećih zemalja mijenjaju zanimanja bez dokaza da su osposobljeni za obavljanje takvih poslova kada se radi o deficitarnim zanimanjima.

Vlada također ističe da uzimajući u obzir pristupanje Republike Hrvatske schengenskom prostoru, u postupku odobrenja dozvola za boravak i rad potrebno je spriječiti zlouporabu navedenog postupka, prije svega državljana određenih država koje predstavljaju migracijski rizik, kao i krijumčara ili fiktivnih poslodavaca, za olakšani ulazak na teritorij Europske unije bez stvarne želje ili potrebe za radom u Republici Hrvatskoj.

STANJE NA TRŽIŠTU RADA I DEMOGRAFSKO STANJE U RH

[Prema podacima Državnog zavoda za statistiku](#) u 2023. u Hrvatsku se iz inozemstva se **doselilo 15,6% hrvatskih državljana i 84,4% stranaca, a odselilo se 64,8% hrvatskih državljana i 35,2% stranaca.** U ukupnom broju doseljenih i odseljenih osoba **znatan je udio stranaca u okviru izdanih dozvola za boravak i rad.**

S obzirom na spolnu strukturu, u ukupnom broju osoba **doseljenih iz inozemstva veći je bio udio muškaraca (68,5%).** U ukupnom broju osoba **odseljenih u inozemstvo također je bio veći udio muškaraca (63,1%).**

Najveći broj osoba odseljenih u inozemstvo bio je **u dobi od 20 do 39 godina (44,8%).**

[Privremeni podaci](#) Državnog zavoda za statistiku (DZS) pokazuju da je u prvih osam mjeseci 2024. godine rođeno svega 21.035 djece što znači da će ove godine broj rođenih pasti ispod 32.000, a 2023. je Hrvatska imala 32.170 rođenih što je bio **najmanji broj rođene djece u Hrvatskoj ikad.**

[Prema podacima Školskog e-Rudnika Ministarstva znanosti i obrazovanja](#) Hrvatska na početku ove školske godine ima **448.445 učenika** odnosno njih 60.762 manje (12%) nego 2013./2014. školske godine.

Dodatni zabrinjavajući faktor jest da se u 2023. nastavilo kontinuirano starenje stanovništva. Prosječna starost ukupnog stanovništva Republike Hrvatske iznosila je [prema DZS-u](#) 44,4 godine (muškarci 42,6 godina, žene 46,1 godina), što ga svrstava **među najstarije nacije Europe.**

Znakovita je izjava jednog od vodećih hrvatskih demografa [dr. Stjepana Šterca](#) koji ukazuje na to da je Hrvatska je u posljednjih 15 godina, gledajući zadnji popis stanovništva, **izgubila čak „dva grada Splita“.**

Prema Popisu stanovništva iz 2021., Hrvatska ima 3.871.833 stanovnika, što znači da se u odnosu na Popis iz 2011. broj stanovnika smanjio za 413.056 osoba ili 9,64%.

Radi dočaravanja ozbiljnosti situacije u kojoj se hrvatsko društvo nalazi, izložiti ćemo ukratko [rezultate popisa stanovništva](#) od samostalnosti Republike Hrvatske:

- godine 2021. Hrvatska je imala 3.888.529 stanovnika,
- godine 2011. Hrvatska je imala 4.283.889 stanovnika,
- godine 2001. Hrvatska je imala 4.437.460 stanovnika,
- godine 1991. Hrvatska je imala 4.784.265 stanovnika.

Ovdje treba istaknuti da Hrvatska svakako nije iznimka od procesa iseljavanja, koji je pogodio gotovo sve države istočne i srednje Europe nakon ulaska u EU. No nažalost Hrvatska se ističe po **najznačajnijem padu** ukupnog broja stanovništva (-9,4%) nakon ulaska u EU¹.

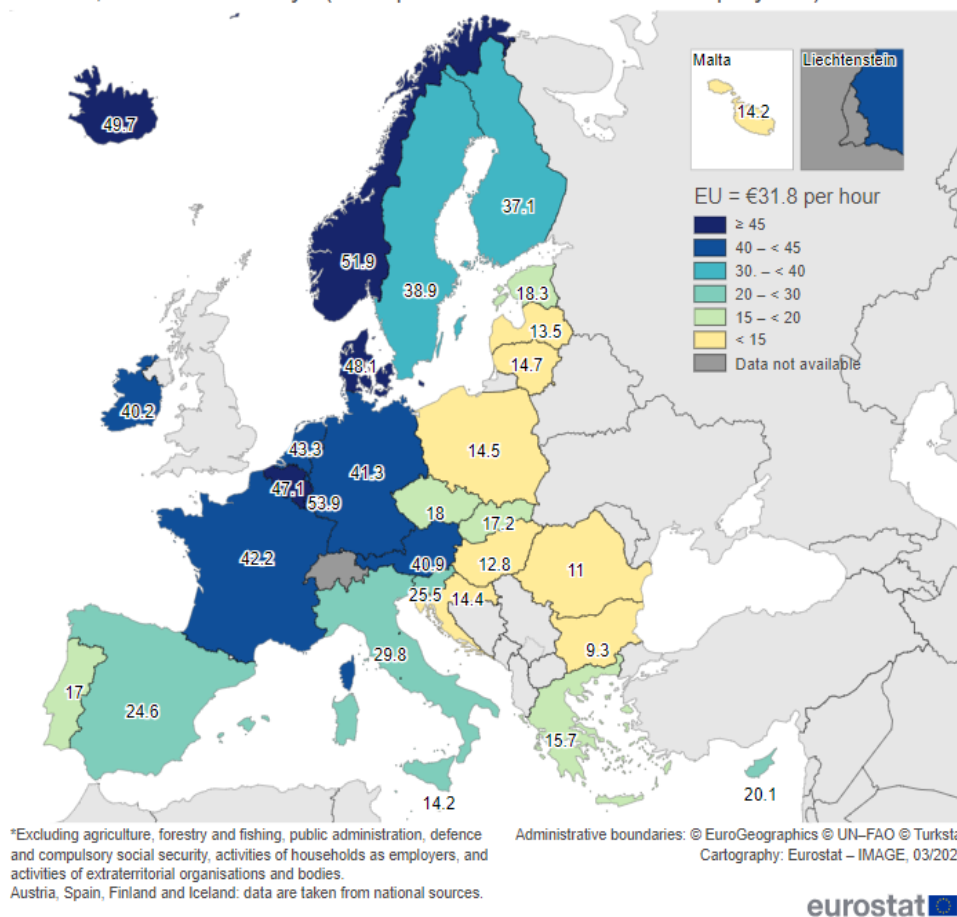
¹ Akrap, Anđelko; Ivanda, Krešimir, Prvih deset godina članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji: demografske promjene u Hrvatskoj 2013-2023 // Hrvatska revija, XXIII (2023)

S druge strane, prema podacima Eurostata prosječna cijena sata rada u Hrvatskoj u 2023. godini iznosila je 14,4 euro, u Europskoj uniji 31,8 eura, dok je u eurozoni iznosila 35,6 eura.

Hourly labour costs, 2023

in euro, whole economy* (enterprises with 10 or more employees)

Ovakvim negativnim trendovima svakako su doprinijele izmjene i dopune Zakona o strancima iz 2021. godine.

Vlada je, do donošenja Zakona iz 2021., utvrđivala godišnje kvote za strane radnike. Zadnju odluku o utvrđivanju godišnje kvote za strane radnike donijela 2020. godine, a kvota je iznosila 78.470 dozvole.

Novim sustavom izdavanja dozvola za boravak i rad na temelju testa tržišta rada i mišljenja HZZ-a od 2021. godine omogućio se masovni uvoz stranih radnika s kakvim Hrvatska nikad dotad nije bila suočena.

Zanimljivo, test tržišta rada je već u e-savjetovanju i tijekom prvog čitanja predloženih izmjena i dopuna iz 2021. naišao na negativne kritike.

U tri godine, koliko je prošlo od zadnjih izmjena i dopuna Zakona o strancima, pokazalo se kako je upravo ukidanje kvota bilo presudno. Liberalizacija uvoza radne snage dogodila se na štetu domaćih radnika, osobito u nedeficitarnim zanimanjima (vozači i dostavljači), a poslodavci su putem uvoza stranih radnika snizili cijenu rada.

[Statistički podaci](#) za 2023. godinu ukazuju da je ukupno izdano 172.499 dozvola za boravak i rad, a najveći broj dozvola za boravak i rad do 31. prosinca 2023. godine izdan je državljanima Bosne i Hercegovine (38.236), Srbije (24.028), Nepala (23.493), Indije (15.627), Sjeverne Makedonije (13.412), Filipina (10.999), Kosova (9.922), Bangladeša (8.749), Turske (5.067), Albanije (4.244). Prema Vladinim podacima, u 2022. godini izdano je 124.121 dozvola za boravak i rad, što je povećanje za 51,4% u odnosu na 2021. godinu, odnosno 86,2% u odnosu na 2020. godinu te za 279,2% u odnosu na 2018. godinu.

[Podaci](#) za 2024. godinu ukazuju na stalno povećanje broja izdanih dozvola za boravak i rad, do 30. rujna ove godine izdano je 158.837 dozvola.

[Demograf Tado Jurić](#) također iznosi zapanjujuće podatke:

- u razdoblju od 2020. do 2024. izdano je više od 400 tisuća dozvola za rad stranim radnicima, ali ih je prema službenoj evidenciji u Hrvatskoj danas svega 80.000 tisuća. Realni broj je znatno veći jer većina stranih radnika u Hrvatskoj prijavljuje samo boravište, a ne prebivalište čime ne ulaze u službenu statistiku.

- dok službena hrvatska statistika tvrdi da je u Hrvatskoj 23.161 radnika iz Filipina, Big Data pristup praćenja migracija pokazuje da je gotovo tri puta više, odnosno 62.600, radnika iz Bangladeša je službeno 4.628 radnika, no BigData metoda pokazuje 7.100. Kod ove metode riječ je o geolociranim korisnicima interneta, odnosno o praćenju digitalnih tragova (slična metodologija se koristi i u slučaju praćenja pojave afričkih i azijskih jezika tijekom korištenja Googleovih usluga na teritoriju Hrvatske). Ova metoda plastično i u realnom vremenu pokazuje kako raste broj useljenika, ali i da je službena brojka u vezi svih useljeničkih skupina iz Azije ili Afrike dva do tri puta viša nego li se prikazuje.

- u Hrvatsku u četiri godine uselilo više radnika iz trećih zemalja, nego li je ukupan broj nacionalnih manjina, koje su u Hrvatskoj već četiri stoljeća.

Procjene su [Hrvatske udruge poslodavaca](#) da će do 2030. u Hrvatskoj biti gotovo pola milijuna stranih radnika.

OCJENA PRIJEDLOGA ZID-a ZAKONA O STRANCIMA

Ako uzmemo u obzir da se prema Prijedlogu strani radnici kroz produžavanje trajanja dozvola za boravak i rad, boravak i rad bez dozvola u određenim situacijama, mogućnost mijenjanja posla i poslodavaca bez novih dozvola, mogućnost dodatnog posla i plaćenog perioda nezaposlenosti, omogućavanja dugotrajnog boravka i spajanja obitelji gotovo u potpunosti izjednačuju s domaćim radnicima, očito je da je na pomolu proces zamjene stanovništva putem dovođenja strane radne snage.

To je možda najviše očito u odredbama o plavoj karti EU-a, koja je i bila glavni povod ovih promjena, gdje je, uz sveprisutni LGBT jezični inženjering (*formalni i neformalni životni partneri*), predložena najveća liberalizacija uvoza strane radne snage dosad. Pritom valja naglasiti da ni visoko obrazovanje nije jamac uspješne integracije.

Definicija zamjene stanovništva je znanstveno općeprihvaćena. Tako u UN-ovom dokumentu iz 2000. godine pod naslovom *Replacement migration : is it a solution to declining and ageing populations?*, zamjena stanovništva ili zamjenska migracija odnosi se na međunarodnu migraciju koja je potrebna kako bi se nadoknadio pad broja stanovništva, posebno radnosposobnog stanovništva te kompenziralo starenje stanovništva².

U citiranom dokumentu između ostalog stoji da:

...ako bi se zamjenska migracija koristila kao mehanizam za jačanje potencijala... do 2050. ukupno stanovništvo Europske Unije bi naraslo tri puta više od sadašnje razine (2000. godina). U tom procesu udio Europske unije u svjetskoj populaciji bi se više nego udvostručio, sa 6,6 posto 1995. na 13,8 posto 2050.

Osim toga, tri četvrtine ukupnog stanovništva (EU) 2050. godine sastojat će se od migranata i njihovih potomaka koji su došli nakon 1995. izvan sadašnjih granica Unije.

U nedostatku migracije, izračuni u ovom izvješću pokazuju da bi se gornja dobna granica radnosposobnog stanovništva trebala podići na oko 76 godina u Europskoj uniji kako bi se 2050. dobio isti omjer potencijalne potpore.

Glavni uzrok procesa zamjene stanovništva svakako jesu progresivni trendovi postmodernog zapadnog društva - naglasak na osobnom razvoju i karijeri, zaposlenje oba partnera, kasnije stupanje u brak i kasnije rađanje prvoga djeteta. Ni Hrvatska nije imuna na to.

No razlog masovnog iseljavanja mladih ljudi iz Hrvatske, osim korupcije, nepotizma i klijentelizma, jesu niske plaće. One su bile niske i prije migrantske krize, a navedena kriza ih je definitivno fiksirala. Mladi su sa svojim odlaskom ponijeli ne samo demografski kapital, nego i onaj ekonomsko-gospodarski.

Najveći broj useljenika u Hrvatsku čine strani radnici koji dolaze iz siromašnih zemalja i koji su niskih obrazovnih kvalifikacija. Kao takvi idealni su kandidati za ona radna mjesta koja zbog niskih plaća nisu atraktivna domaćem mladom stanovništvu.

² UN. Population Division, *Replacement migration : is it a solution to declining and ageing populations?*, [New York] : UN, 21 Mar. 2000

Vladajući na takvu situaciju imaju dva odgovora. Prvi da su migracije nešto sasvim uobičajeno za ljudski rod i povijest te da je potrebno zadovoljiti potrebe tržišta, pritom izbjegavajući svoju krivnju za nastalo stanje.

Prvi odgovor vladajućih je jednostavno netočan, jer ljudi već odavno nisu nomadi.

Naime, Vladina migracijska politika je dosad bila u manjoj mjeri planska, a u većoj mjeri stihijska te diktirana naputcima Bruxellesa i rodbinsko-kolegijalnim vezama s agencijama za zapošljavanje stranih radnika. Tako smo imali apsurdnu situaciju da sin Žarka Katića, državnog tajnika u MUP-u iz kvote HSLS-a, ima agenciju za zapošljavanje stranih radnika, za čiju je kontrolu, kao i za izdavanje dozvola za boravak i rad, bio odgovoran njegov otac³.

Što se tiče njihova drugog odgovora, nema razloga da tržište bude najvažniji kriterij. Vlada ne smije tretirati nacionalnu državu kao dio jednog globalnog tržišta. Na prvom mjestu mora biti nacija.

Zanemaruje se iskustvo Švedske i Njemačke, gdje se s vremenom pokazalo da veliki broj stranih radnika nema namjeru vratiti se u matičnu zemlju jednom kada se obitelj spoji. U slučaju spajanja obitelji smanjuje se motivacija za integracijom.

Migranti često dolaze iz nestabilnijih država te baštine bitno različitu kulturu, običaje i svjetonazore što može dovesti do socijalnih napetosti u državama domaćinima, na što opet ukazuje nedavni primjeri iz Švedske, Njemačke i Velike Britanije.

Nažalost hrvatski mediji našem društvu čine „medvjedu uslugu“ uporno izvještavajući o nasilju prema migrantima, a kada su u pitanju obrnute situacije to čine vrlo diskretno.

[Ordo Iuris](#) je s obzirom na održani Okrugli stol u Zagrebu u povodu obilježavanja Međunarodnog dana prava na pristup informacijama (27.9.2024.) te najave konačnog nacrtu Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima premijera Plenkovića uputio zahtjev za pristup informacijama Ministarstvu unutarnjih poslova i Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske u vezi migranata s područja država Bliskog istoka, Afrike i Azije i kažnjivih djela koje su počinili na području Republike Hrvatske.

Pritom je Ordo Iuris naglasio da u posljednjih godinu dana svjedočimo sve češćem, iako vrlo diskretno izvještavanju o migrantskom nasilju u Hrvatskoj, pa tako imamo slučaj Nepalca na radu u Dugoj Resi koji je provalio u tuđu kuću i ozlijedio dijete⁴ ili stranog radnika koji je priveden zbog seksualnog napastovanja 11-godišnje djevojčice na Bilom brigu⁵.

O rezultatima brige o radnim i jezičnim kompetencijama stranih radnika najbolji govori nedavni slučaj u kojem su strani radnici vozili unatrag u suprotnom smjeru⁶.

³ <https://www.vecernji.hr/vijesti/ako-se-dokaze-da-sin-drzavnog-tajnika-uvozi-strane-radnike-on-vise-nece-bit-drzavni-tajnik-1670283>

⁴ <https://hrvatska-danas.com/2023/12/20/nepalac-na-rad-u-dugoj-resi-provalio-u-kucu-i-ozlijedio-dijete-sad-je-u-pritvoru/>

⁵ <https://www.antenazadar.hr/clanak/2024/09/otkrivamo-nepalac-priveden-zbog-seksualnog-napastovanja-11-godisnjih-djevojica-na-bilom-brigu/>

⁶ https://www.dalmacijadanas.hr/strane-vozace-se-salje-u-vatru-turisticki-vodic-opisao-kalvariju-na-liniji-du-st-vozio-je-unatrag-u-suprotnoj-traci?fbclid=IwY2xjawF4pQ9leHRuA2FlbQIxMQABHTS6ucnD_DHKQVhoxT9hIhSI_guhSxsc5zfAmIr13lMtajKYEFqnm52ttQ_aem_RfxM3Y3qpMaKUVs0xsh4gw

Ne predviđati posljedice gotovo nikad viđene migracije milijuna ljudi iz zemalja s drugačijim civilizacijskim postavkama i ne postavljati pitanje nacionalne sigurnosti, težak je propust koji može dovesti do toga da Hrvatska opet postane graničar na razmeđu civilizacija.

PRIJEDLOZI ORDO IURISA

Kao dobar primjer zakonodavnog uređenja pitanja strane radne snage možemo istaknuti Mađarsku.

U Mađarskoj se strani radnici mogu zaposliti samo u deficitarnim zanimanjima u kojima više nema domaće radne snage.

Prema mađarskom zakonu o useljavanju koji je stupio na snagu 1. siječnja 2024., izdavanje boravišnih dozvola za strane radnike ograničeno je na pojedince zaposlene kod određenih poslodavaca, iz određenih zemalja (15 zemalja) i u određenim profesijama. Uostalom, za 2024. mađarska vlada je odredila kvotu od 65.000 stranih radnika.

Radne dozvole mogu se produžiti samo do tri godine, nakon toga potrebna je nova prijava. Strani radnici nemaju pravo na stalni boravak niti na spajanje obitelji.

Prema najnovijim predloženim izmjenama, privatnim agencijama za zapošljavanje bit će zabranjeno zapošljavanje izvan EU-a, te bi fokus njihova rada trebao biti prebačen na programe obuke za lokalne tražitelje posla.

Isto tako, strani radnici će morati napustiti Mađarsku u roku od šest dana od gubitka posla. Kabinet premijera priprema daljnje nacрте propisa za ograničavanje zapošljavanja stranih radnika u državnim institucijama i poduzećima u državnom vlasništvu.⁷

Ovdje treba istaknuti da je Mađarska demografski i gospodarska dobrostojeća država s izrazito suverenom politikom. Zabilježila je najveći porast nataliteta u EU u posljednjem desetljeću kroz mjere koje nudi znatnu financijsku potporu obiteljima koje kupuju nekretninu i porezne olakšice za majke s četvero ili više djece (doživotno su oslobođene poreza na dohodak).⁸

Što se tiče Hrvatske, Ordo Iuris smatra da Prijedlog ne bi trebao biti prihvaćen u obliku u kojem je podnesen Hrvatskom saboru (izuzev odredaba o hrvatskom useljeništvu), nego je potrebo napraviti detaljnu reviziju i korekciju Prijedloga u smjeru ponovnog uvođenja kvota, popisa točno određenih zemalja iz kojih se može uvesti strana radna snaga i popisa točno određenih (deficitarnih) zanimanja u kojima se strani radnici mogu zaposliti.

Što se tiče zemalja iz kojih bi se uvozila radna snaga, to bi trebale biti zemlje koje po svom kulturnom, pravno-političkom i gospodarskom uređenju što više odgovaraju interesima Republike Hrvatske.

⁷ <https://schengen.news/hungary-to-introduce-tighter-rules-for-foreign-guest-workers/>

⁸ <https://europeanconservative.com/articles/essay/demography-and-hungarian-family-policy-part-ii/>

Što se tiče zanimanja, a uzimajući u obzir dosadašnje iskustvo i pokazatelje vrlo oskudnog poznavanja hrvatskog jezika i neodgovarajućih kvalifikacija, strani radnici ne bi smjeli raditi u zanimanjima kao što su graditeljstvo ili cestovni prijevoz gdje mogu ugroziti sigurnost i život drugih ljudi.

Nacionalna strategija trebala bi biti usmjerena ne samo na povratak hrvatskih iseljenika nego i njihovih ostanak u Hrvatskoj, jer prema posljednjim podacima koje je s javnošću podijelio MUP, Hrvatska je od početka 2020. do kraja kolovoza 2024. godine dodijelila državljanstvo ukupno 11.054 državljana južnoameričkih zemalja hrvatskog porijekla.

No njih samo 342 koji su dobili hrvatsko državljanstvo prijavilo je prebivalište u Hrvatskoj.⁹

Nužno je za povratnike u Hrvatsku osigurati određene beneficije kako bi ih se zadržalo, to mogu biti porezne olakšice glede poslovnih investicija ili subvencioniranje kupnje prve stambene nekretnine.

Važno je zadržati i domaće mlado radnosposobno stanovništvo atraktivnijim plaćama i atraktivnijim novčanim poticajima/poreznim olakšicama za ulazak u brak i zasnivanje obitelji te kupnje prve nekretnine te aktivirati ono neaktivno radnosposobno stanovništvo koje je ostalo i kojeg prema procjenama stručnjaka ima preko 47% u Hrvatskoj¹⁰.

Kao moguće mjere Ordo Iuris predlaže:

- porezna rasterećenja za majke i očeve s četvero ili više djece
- povoljniji najam/atraktivnije subvencije za kupnju prve nekretnine za mlade i mlade obitelji (do 40 godina)
- veće roditeljske potpore
- atraktivniji poticaji za ulaganje stranog kapitala uz zaštitu dobara od nacionalnog interesa
- atraktivniji poticaji i porezne olakšice za domaće poduzetnike
- oslobađanje od poreza na dobit u investicijama hrvatskih useljenika
- i dr.

Ordo Iuris se ovim putem stavlja na raspolaganje aktualnoj vlasti i državnim institucijama kako bi zajedno razvili demografsku, ekonomsku i migracijsku strategiju koja će prvenstveno biti na korist hrvatskih državljana.

⁹ <https://www.jutarnji.hr/globus/politika/vise-od-11-000-ljudi-iz-juzne-amerike-dobilo-je-hrvatsko-drzavljanstvo-evo-koliko-njih-zivi-u-hrvatskoj-brojke-su-porazne-15512411>

¹⁰ <https://vijesti.hrt.hr/hrvatska/juric-sustina-uvoza-strane-radne-snage-je-gusenje-cijene-rada-11744578>

Zaklada za pravnu kulturu Ordo Iuris
Homerska ulica 2
10000 Zagreb
+385 99 8393 536
info@ordoiuris.hr
www.ordoiuris.hr